

Brusel 20. března 2023
(OR. en)

Interinstitucionální spis:
2023/0079(COD)

7568/23
ADD 5

COMPET 234
IND 123
MI 213
POLCOM 49
RELEX 367
RECH 95
IA 46
CODEC 412

NÁVRH

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	17. března 2023
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	SWD(2023) 162 final
Předmět:	PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE SOUHRN ZPRÁVY O POSOUZENÍ DOPADŮ Průvodní dokument k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví rámec pro zajištění bezpečných a udržitelných dodávek kritických surovin a mění nařízení (EU) č. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 a (EU) 2019/1020

Delegace naleznou v příloze dokument SWD(2023) 162 final.

Příloha: SWD(2023) 162 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 16.3.2023
SWD(2023) 162 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE
SOUHRN ZPRÁVY O POSOUZENÍ DOPADŮ

[...]

Průvodní dokument k

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady,

**kterým se stanoví rámec pro zajištění bezpečných a udržitelných dodávek kritických
surovin a mění nařízení (EU) č. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 a (EU)
2019/1020**

{COM(2023) 160 final} - {SEC(2023) 360 final} - {SWD(2023) 160 final} -
{SWD(2023) 161 final}

Souhrnný přehled	
Posouzení dopadů evropského aktu o kritických surovinách	
A. V čem spočívá problém a proč se jedná o problém na úrovni EU?	
Kritické suroviny jsou nepostradatelnými vstupy našeho hospodářství, zejména proto, že se používají k výrobě technologií potřebných pro zavádění zelené energie, pro digitální transformaci nebo pro strategická využití ve zdravotnictví či obraně. Předpokládá se, že vzhledem k rostoucím potřebám vyvolaným souběžnou transformací poptávka po těchto materiálech exponenciálně poroste jak na úrovni EU, tak i na celosvětové úrovni, což povede k nesouladu mezi nabídkou a poptávkou. Kromě toho je nabídka kritických surovin v EU ve fázi těžby i zpracování vysoce koncentrovaná, v některých případech v jediné třetí zemi. Pokud by EU nebyla schopna zajistit dostatečné dodávky kritických surovin, mohla by se v případě pokračující závislosti na dovozu z omezeného počtu třetích zemí vystavit následujícím rizikům: geopolitické zranitelnosti, nepříznivým environmentálním a sociálním dopadům, narušení průmyslových dodavatelských řetězců, vysokým a nestabilním cenám, které zpožďují ekologickou transformaci, a dominantním a klíčovým dodavatelům surovin využívajícím tržní sílu v navazujících odvětvích. Vzhledem k těmto okolnostem je hlavním zjištěným problémem neexistence bezpečného a udržitelného přístupu EU ke kritickým surovinám, k čemuž přispívají tři dílčí problémy, a to nedostatečné předvídání a zmírňování rizik narušení dodávek, nedostatečný rozvoj domácího dodavatelského potenciálu kritických surovin v EU v důsledku nedostatečné kapacity v různých fázích hodnotového řetězce a nedostatečná udržitelnost a oběhovost při získávání kritických surovin v EU.	
Čeho by mělo být dosaženo?	
Obecným cílem aktu o kritických surovinách je řešit hlavní problém: neexistenci bezpečného a udržitelného přístupu EU ke kritickým surovinám. Aby byl tento problém co nejlépe vyřešen, jsou následující specifické cíle zaměřeny přímo na zjištěné příčiny problému: Specifický cíl 1 Zvýšení povědomí průmyslu EU o rizicích souvisejících s kritickými surovinami v globálním dodavatelském řetězci a jejich zmírnění Specifický cíl 2 Zvýšení kapacity hodnotového řetězce kritických surovin na vnitřním trhu EU Specifický cíl 3 Snížení environmentální stopy spotřeby kritických surovin v EU Regulační iniciativa, která je základem tohoto posouzení dopadů, však nemůže tento cíl splnit sama o sobě. Posílení úsilí o diverzifikaci mezinárodního obchodu a investic zajistí nenarušené mezinárodní trhy a podporu vysokých sociálních a environmentálních norem v partnerstvích a při spolupráci se třetími zeměmi. Bude také nutné zvýšit úsilí v oblasti výzkumu a inovací s cílem nahradit kritické suroviny a minimalizovat dopady těžby zdrojů na životní prostředí, a pracovat na dovednostech a společenském přijetí. Tyto aspekty jsou dále rozvedeny v doprovodném sdělení, které je součástí evropského aktu o kritických surovinách.	
Jakou přidanou hodnotu budou mít tato opatření na úrovni EU (subsidiarita)?	

Opatření na úrovni EU jsou nezbytná k dosažení úspor z rozsahu a škály produkce a k omezení nebo i zamezení roztržičnosti úsilí a související neefektivnosti. V souladu s touto logikou se navrhané akce zaměřují na oblasti, v nichž existuje prokazatelná přidaná hodnota jednání na úrovni Unie z důvodu množství, rychlosti a rozsahu potřebného úsilí. Například opatření zaměřená na mobilizaci investic do projektů v oblasti kritických surovin v rámci hodnotového řetězce by mohla být neúčinněji navržena a koordinována na úrovni Unie, a to vzhledem k rozsahu potřebných investic a k tomu, že výsledné kapacity by měly sloužit celému vnitřnímu trhu. Kromě toho opatření zaměřená na zlepšení monitorovací kapacity na úrovni Unie dosáhnou větší účinnosti, než kdyby byla nadále nekoordinovaná. Společně budou členské státy a Komise schopny lépe předvídat narušení dodávek, než kdyby bylo vyvíjeno roztržičné úsilí na úrovni jednotlivých států. Navrhovaný rámec by měl umožnit účinnější rozdělení úkolů a sdílení příslušných informací s cílem zabránit zdvojení úsilí.

B. Řešení

Prostřednictvím kterých možností lze cílů dosáhnout? Je některá možnost upřednostňována? Pokud ne, proč?

Možnosti jsou rozděleny do různých pilířů, které k dosažení specifických cílů navrhuje různé politické přístupy. Tyto možnosti kombinují různé soubory politických přístupů na základě úrovně jejich ambicí, ale také na základě toho, čeho je možné dosáhnout s různými strukturami řízení tak, aby úkoly vyplývající z každé možnosti byly splněny při patřičné úrovni zdrojů.

Možnost politiky 1 stanoví mechanismus pro určení cílů pro strategické suroviny. Ten zahrnuje řídicí strukturu pod vedením specializované rady EU pro kritické suroviny, kterou podporuje síť vnitrostátních agentur a operační kapacita v rámci Komise. Tento subjekt by rozvíjel monitorovací kapacitu, umožnil by koordinaci strategických zásob EU a zajistil by lepší připravenost společností na případná narušení dodávek. Obsahuje prvky pro podporu hodnotového řetězce, zejména prostřednictvím koordinace průzkumu, zvýšené podpory vnitrostátních projektů v oblasti kritických surovin a snadnějšího přístupu k financování. Pokud jde o oběhovost, stanoví doporučení, které je zaměřeno na malou spotřební elektroniku, a oznámení budoucích opatření. Stanoví zvýšené úsilí EU při stanovování mezinárodních norem, jakož i minimální požadavky na certifikační systémy za účelem udržitelnosti kritických surovin i požadavky na informace o environmentální stopě kritických surovin uváděných na trh EU.

Možnost politiky 2 sdílí s možností politiky 1 stejný mechanismus řízení a úkoly, pokud jde o monitorování, strategické zásoby a připravenost na rizika. Dále posiluje hodnotový řetězec v EU se současným rozvojem přísnějších povinností v oblasti průzkumu a realizace strategických projektů v rámci hodnotového řetězce strategických surovin. Pro tyto projekty by bylo výhodné zjednodušit povolování a usnadnit přístup k financování. Opatření týkající se oběhovosti zahrnují cílené změny směrnice o těžebních odpadech. Opatření týkající se norem obsahují vypracování dalších normalizačních výstupů v oblasti průmyslových procesů, přičemž opatření týkající se environmentální stopy obsahují postupný vývoj prahových hodnot pro kritické suroviny, pokud zvláštní posouzení určí, že by to nemělo vliv na bezpečnost dodávek.

Možnost politiky 3 rozvíjí vnější kapacitu z hlediska řízení, což umožňuje navrhopvat ambiciózní opatření týkající se strategických zásob, monitorování a připravenosti na rizika. Vychází také z koncepce strategických projektů, které by těžily z další podpory při získávání povolení prostřednictvím vyhrazených zdrojů členských států a specializovaného Evropského fondu pro kritické suroviny. S možností politiky 2 sdílí opatření týkající se oběhovosti, norem a environmentální stopy.

Všechny možnosti politik vycházejí z pojmů „kritické suroviny“ a „strategické suroviny“, což je podmnožina zaměřená na materiály potřebné pro zvláště strategické využití. Z posouzení dopadů vyplývá, že upřednostňovanou možností je možnost 2, zejména z hlediska účinnosti a podpory zúčastněných stran. Je třeba poznamenat, že možnost 3 představuje vyšší úroveň ambicí a umožnila by účinnější splnění cílů.
Jaké jsou názory jednotlivých zúčastněných stran? Kdo podporuje kterou možnost?
Vzhledem k různorodosti navrhovaných pilířů není jednoduché přiřadit názory zúčastněných stran k celkovým možnostem. Místo toho posouzení dopadů podrobně popisuje názory zúčastněných stran na každý z pilířů. Celkově lze konstatovat, že zúčastněné strany z oblasti průmyslu jsou spíše pro silná opatření, která by byla navržena v rámci možnosti 3, zejména pokud jde o řízení a podporu hodnotového řetězce. Názory orgánů veřejné správy jsou nejednotné, přičemž tyto orgány mírně upřednostňují síťový přístup ke správě, podobně jako v případě možnosti 2. Občanská společnost by podpořila nejprísnejší opatření v možnostech 2 a 3 týkající se oběhovosti a environmentální stopy.
C. Dopady možností
Jaké jsou výhody jednotlivých možností (je-li nějaká, jinak uveďte výhody hlavních

možností)? Očekává se, že možnost 1 přinese podnikům ekonomické výhody díky cílům, kterými se řídí vývoj podpory EU. Těžit by mohly také ze zvýšené monitorovací kapacity EU, kterou by síť poskytovala, zatímco její diverzifikace a budování odolnosti by byly podpořeny vnitrostátními opatřeními, jakož i cílenou podporou hodnotového řetězce, pokud jde o průzkum, povolování a financování. Opatření v oblasti právních předpisů týkajících se odpadů by mohla motivovat k dalšímu využití odpadů, zatímco požadavky na prohlášení o environmentální stopě a opatření týkající se norem by zlepšily kvalitu informací o udržitelnosti. Možnost 2 by měla větší přínosy než možnost 1. Ačkoli opatření týkající se řízení, monitorování a strategických zásob jsou stejná jako v případě možnosti 1, opatření týkající se podpory hodnotového řetězce umožňují strategičtější a komplexnější reakci na problémové faktory. Navrhováním rozvoje strategických projektů s podporou zjednodušeného povolování a přístupu k financování by tato možnost lépe přispěla ke splnění cílů EU v oblasti dodávek strategických surovin v celém hodnotovém řetězci a rovněž by zvýšila konkurenceschopnost následných uživatelů. Prohlášení o environmentální stopě kritických surovin by lépe informovala spotřebitele. Opatření týkající se průzkumu nebo odpadů, zejména cílů recyklace, by rovněž umožnila další rozvoj silného trhu s druhotnými surovinami. Očekává se, že možnost 3 bude mít ještě větší ekonomické přínosy pro společnosti a širší hospodářství, a to zejména tím, že zajistí zvýšenou podporu pro monitorování, strategické zásoby nebo diverzifikaci rizik, kterou poskytne externí operační kapacita. Finanční podpora strategických projektů v rámci této možnosti by rovněž těžila z fondu s širším dosahem, přičemž strategické projekty by byly zároveň označeny jako projekty převažujícího veřejného zájmu a členské státy by měly větší správní kapacitu pro jejich podporu. Prahaové hodnoty pro environmentální stopu by zvýšily udržitelnost kritických surovin na trhu. Možnosti týkající se odpadu, ekologické stopy a norem jsou stejné jako u možnosti 2.
Jaké jsou náklady na jednotlivé možnosti (jsou-li nějaké, jinak uveďte náklady na hlavní možnosti)? Možnost 1 znamená minimální administrativní náklady pro velké společnosti působící v hodnotovém řetězci kritických surovin, které by musely vykazovat informace pro účely monitorování, a také pro některé výrobce v povýrobní části dodavatelského řetězce. S environmentální stopou jsou spojeny také náklady, které by se vztahovaly na všechny společnosti prodávající kritické suroviny, pro které jsou k dispozici pravidla výpočtu, a na společnosti, které chtějí předkládat obecné nároky týkající se environmentální stopy. Náklady Komise a členských států se týkají především prosazování navrhovaných opatření, zejména zřízení řídicí struktury, která by následně plnila úkoly, a povinností členských států podávat zprávy (např. o průzkumu). Možnost 2 by pro společnosti znamenala podobné náklady, k nimž by se přidaly nové náklady pro provozovatele v oblasti těžebních odpadů a výrobce elektrických a elektronických zařízení na poskytování informací o kritických surovinách, které jsou obsaženy v jejich výrobcích, resp. tocích odpadu. Náklady členských států by se v souvislosti s dalšími požadavky na průzkum zvýšily, ačkoli tyto náklady by se rozdělily podle velikosti území dané země. Náklady Komise by pokrývaly především zavedení účinného systému řízení a monitorování a provádění dalších opatření, např. v oblasti oběhovosti a environmentální stopy. Možnost 3 znamená pro Komisi a členské státy značné náklady spojené se zřízením externí

operační kapacity. Umožnilo by to širší rozsah opatření, a tím i účinnější plnění specifických cílů, avšak vyžadovalo by to značnou rozpočtovou podporu. Kromě podobných nákladů jako v případě možností 1 a 2 by tato možnost zvýšila náklady společností, které by musely dodržovat další požadavky na připravenost, strategické zásoby nebo audity svých dodavatelských řetězců.
Jaké budou dopady na malé a střední podniky a na konkurenceschopnost?
Upřednostňovaná opatření by umožnila malým a středním podnikům, například společnostem zabývajícím se průzkumem, využívat další údaje a informace poskytované členskými státy. Kromě toho by malé a střední podniky působící v hodnotovém řetězci kritických surovin nebo v navazujících odvětvích získaly výhody z dalšího monitorování a dalších opatření ke zmírnění rizik, která by pravděpodobně samy nerealizovaly. Nevzniknou jim žádné přímé administrativní náklady, jako jsou náklady související s povinností podávat zprávy. Rovněž by těžily z lepšího přístupu k financování. Celkově by byla konkurenceschopnost průmyslu EU podpořena stejnými opatřeními, z nichž těží malé a střední podniky. Rozvoj strategických projektů by zvýšil odolnost EU posílením hodnotového řetězce kritických surovin, zejména v oblasti strategických surovin, což by umožnilo navazujícím odvětvím těžit z bezpečnějších dodávek kritických surovin, a tím zvýšit svou konkurenceschopnost vůči konkurentům v jiných částech světa.
Očekávají se významné dopady na vnitrostátní rozpočty a správní orgány?
Členskými státy by vznikly náklady spojené s účastí v řídicí struktuře, se sdílením informací s radou a s prováděním opatření, např. v oblasti koordinace strategických zásob, připravenosti podniků na rizika, povolování, odpadů a průzkumu.
Očekávají se jiné významné dopady?
U této iniciativy se neočekávají žádné jiné významné dopady. Předpokládá se, že nebude významně poškozovat životní prostředí, a naopak bude podporovat opatření podporující oběhový charakter kritických surovin a jejich zvýšenou udržitelnost prostřednictvím opatření v oblasti environmentální stopy.
Proporcionality?
Upřednostňovaná možnost je více v souladu se zásadou proporcionality, protože nevytváří zvláštní externí operační kapacitu pro prosazování úkolů, které souvisejí s kritickými surovinami. Znamená to však menší účinnost při plnění specifických cílů.
D. Návazná opatření
Pět let od data použitelnosti legislativního aktu provede Komise hodnocení účinnosti, účelnosti, soudržnosti, relevance a přidané hodnoty EU tohoto legislativního podnětu a předloží zprávu o hlavních zjištěních Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. Komise může na základě hodnotící zprávy navrhnout, jak zlepšit evropský akt o kritických surovinách, jehož provádění by mělo rovněž měřit dosahování cílů evropské kapacity dodávek, které jsou uvedeny v posouzení dopadů. Součástí hodnocení jsou ukazatele pro sledování pokroku.